

ім. Т. Шевченка, 2013. – 324 с. – С. 230-233.

2. Пристинський В. М. Соціально-педагогічні умови адаптації учнів молодшого шкільного віку до навчання в процесі фізкультурної діяльності / В. М. Пристинський, Т. М. Пристинська [та ін.] // Духовність особистості : методологія, теорія і практика : збірник наук. праць; гол. ред. Г.П. Шевченко. – Вип. 6 (59). – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 254 с. – С. 151-159.

3. Пристинский В. Н. Интерактивные технологии в развитии психофизических функций детей младшего школьного возраста / В. Н. Пристинский // Национальные программы формирования здорового образа жизни : материалы междунауч. конгресса (Москва, 27-29 мая, 2014 г.). – М. : Российский гос. ун-т физ. культуры, спорта, молодежи и туризма (ГЦОЛИФК), 2014. – 127 с. – С. 106-110.

4. Пристинский В. Влияние Я-концепции учителя физической культуры на формирование стиля взаимодействия со школьниками / В. Пристинский, А. Шепилова // Актуальные проблемы экологии и здоровья человека : материалы II междунауч.-практ. конф. (Череповец, 24 апреля 2014 г.); отв. за выпуск В. Ф. Воробьев. – Череповец : ФГБОУ ВПО ЧГУ, 2014. – 287 с. – С. 199-203.

5. Пристинский В. Н. Здоровье и здоровый образ жизни школьников. Подвижно-познавательные технологии : монография / В. Н. Пристинский, Т. Н. Пристинская, К. К. Краснолуцкий. – Saarbrücken, Deutschland : Palmarium Academic Publishing, 2013. – 145 с.

6. Соціалізація дітей і підлітків засобами освітньо-виховної оздоровчої роботи : навчально-метод. посібник / С. О. Омельченко, В. М. Пристинський. – Слов'янськ : вид-во ДВНЗ «ДДПУ», 2014. – 208 с.

УПРАВЛІНСЬКІ, ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ, СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

ПУТЯТИНА Г.М., к.фіз.вих., доцент

Харківська державна академія фізичної культури

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ МОЛОДІ ТА СПОРТУ

Анотація. У статті проаналізовано основні підходи Європейського Союзу до реалізації державної політики щодо розвитку секторів молоді та спорту.

Ключові слова: державна політика, спорт, молодь

Вступ. Спорт відіграє важливе значення для встановлення дружніх і мирних стосунків між різними народами, різними країнами та континентами. Так, сучасний спорт займає важливе місце як у фізичній, так і духовній культурі суспільства, зокрема молоді.

Формування та забезпечення реалізації державної політики у молодіжній сфері та сфері фізичної культури і спорту потребує удосконалення структурного оформлення виконання їх функцій [1, 2, 3, 5].

В Україні створена система державного управління у сфері молоді та спорту, яка сприяє реалізації державної політики, розроблені певні механізми її реалізації [4, 6, 7]. Але на сучасному етапі розвитку української держави виникає необхідність усвідомлення та переосмислення змін соціально-економічного, політичного, демографічного та духовного життя людей з метою винайдення шляхів для покращання умов щодо розвитку молоді та спорту з урахуванням європейського досвіду.

Завдання дослідження. Розкрити принципи формування державної політики у сфері молоді та спорту у Європейському союзі.

Матеріал і методи дослідження. Аналіз літературних джерел і нормативно-правових документів; організаційний аналіз; контент-аналіз; системний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Молодь та спорт відіграють все зростаючу роль в життєдіяльності сучасного суспільства. Як свідчить світовий досвід, організації, установи та підприємства, які виконують важливі соціальні функції в сфері молоді та спорту, є об'єктом пильної уваги і підтримки з боку держави, а їх розвиток – одним із найважливіших напрямків соціальної політики держави.

Спорт у Європейському Союзі (ЄС) - це невід'ємна частина життя мільйонів європейських громадян. Спорт відіграє помітну роль в економіці Європи. З набранням чинності Лісабонського договору в грудні 2009 року, ЄС отримав підтримку компетенції в галузі спорту і відтепер впроваджує принципи ефективного управління в спортивних питаннях. Перший всеосяжний політичний документ про спорт на рівні ЄС була Біла книга по спорту, прийнята Європейською комісією в липні 2007 року [11]. Ця книга, спрямована на підвищення значущості спорту в політиці ЄС, на підвищення інформованості про потреби та особливості сектору. Слід зауважити, що специфіка спорту приймається до уваги при розробці та реалізації різних політик ЄС.

Європейська ліберально-демократична система базується на засадах Загальної

декларації прав людини (прийнятої ООН у 1948 р.), Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (прийнятого ООН в 1966 р.), Конвенції про захист прав і основних свобод людини (прийнятої Радою Європи у 1950 р.), відповідно до яких люди наділені невід'ємними базовими “природними” правами — правом на життя, правом на свободу та на приватну власність, гарантом яких виступає правова держава.

У Європейській соціальній хартії, прийнятій у 1991 році та переглянутій у 1996 році Радою Європи, запропоновано: “З метою забезпечення здійснення або сприяння здійсненню свободи працівників і роботодавців створювати місцеві, національні або міжнародні організації для захисту своїх економічних і соціальних інтересів та вступаючи в такі організації Сторони зобов'язуються, що національне законодавство не буде ніяким чином обмежувати цю свободу або використовуватися для її обмеження”.

Дедалі більше пропагується і фінансується профілактика захворювань, яка ґрунтується на розумінні здоров'я як комплексного феномену, що включає фізичну, психічну, духовну й соціальну складові, збереженню і зміцненню яких сприяють програми, щодо здорового способу життя, тому що нехтування своєчасною ефективною профілактикою призводить до втрат до 10% ВВП, навіть найбагатших країн.

Аналіз нормативно-правової бази Комісії по спорту Європейського союзу, дозволяє узагальнити принципи державної політики в сфері спорту в країнах-учасниках ЄС [8, 10].

Спорт має величезний потенціал як інструмент для сприяння соціальної інтеграції та соціальної згуртованості в європейських товариствах. Спорт забезпечує громадянам можливості для взаємодії і приєднання до соціального середовища, також він являє собою засіб згладжування соціально-економічної дискримінації. Через свій внесок в економічне зростання і створення робочих місць спорт допомагає «оживити» неблагополучні райони. Деякі держави-члени ЄС вже використовують спорт як інструмент і індикатор у своїй соціальній політиці, в рамках відкритого методу координації щодо соціального захисту та соціальної інтеграції. Спорт відіграє роль у заохоченні гендерної рівності та інтеграції людей з обмеженими можливостями.

ЄС має стратегію для сприяння інтеграції і рівного ставлення до людей з обмеженими можливостями. У своєму плані дій щодо здійснення стратегії в області інвалідності Комісія спорту ЄС розглядає роль, яку спорт грає в сприяння інтеграції людей з обмеженими можливостями. Здійснюються дії для забезпечення доступу до спортивних об'єктів, інфраструктури і забезпечується доступність заходів для людей з обмеженими можливостями. Спортивний сектор і суміжні види економічної діяльності (наприклад, індустрії спортивних товарів) мають значний і зростаючий вплив на економіку Європи. Для вирішення цієї проблеми на рівні ЄС спорту надається високий профіль у розробці політики ЄС спортивними керівниками. На їх зустрічі у Відні в березні 2006 року, вирішили створити при ЄС робочу групу «Спорт & економіка», яка займається розробкою загального підходу, включаючи статистичний метод для вимірювання економічного впливу спорту в ЄС.

Спорт також визначає потенціал зростання робочої сили. За даними європейського дослідження в 2004 році в спортивному секторі (NACE група 92,6) зареєстровано близько 800 тисяч робочих місць. Тільки Великобританії припадає понад 30% сукупної зайнятості в області спорту, за нею йдуть Німеччина з 13%

і Франція з 12,5%. З 1980 року загальна кількість робочих місць віднесених до спортивної діяльності (КВЕД група 92,6) збільшилася в три рази [9]. Основними причинами цієї тенденції є:

- Перерозподіл доходів на здоров'я і дозвілля;
- Розвиток спортивної діяльності, яка зачіпає більш широку частину населення (молодь, літніх людей, людей з обмеженими можливостями) і задовольняє різні потреби (відпочинок, розваги, охорона здоров'я, освіта).

В останні десять років сукупний обсяг зайнятості в спорті, виріс приблизно на 60%. Основна професійна занятість в цьому секторі у відсотках від економічно активного населення коливається від 0,11% в Польщі і 0,94% у Великобританії.

Державна підтримка спорту приймає різні форми:

- Прямі субсидії з державного бюджету,
- Субсидії від державної ігрової діяльності,
- Прямі доходи в результаті ліцензування на надання ігрових послуг,
- Спеціальні податкові ставки,
- Кредити з низькими процентними ставками,
- Гарантії з більш низькими комісіями,
- Державне фінансування обслуговування спортивних споруд,
- Придбання громадських муніципальних об'єктів,
- Оренда спортивних об'єктів державними структурами за низькими цінами,
- Оплата за будівництво або реконструкцію спортивних споруд місцевої ради,
- Рекламна діяльність,
- Продаж та оренда земельних ділянок для спортивних об'єктів.

У березні 2010 року була ухвалена нова європейська стратегія економічного розвитку на найближчі 10 років - «Європа 2020: стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання». Основні напрямки державної політики щодо формування нової якості життя передбачають:

- розвиток системи охорони здоров'я та впровадження пріоритетів здорового способу життя, всебічний розвиток та підтримка спорту;
- пріоритетний розвиток спорту, курортно-рекреаційної та фізкультурно-профілактичної сфер з метою задоволення потреб населення країни у повноцінному відпочинку, оздоровленні, профілактиці захворювань, відновленні фізичних і духовних сил людини, зменшення соціально-економічної нерівності щодо доступу до зазначених ресурсів.

Відповідно до положень Стратегії національної модернізації «Україна 2020», за нинішніх умов людина і особистість посідають центральне місце в цивілізаційному, європейському розвитку. Метою соціальної інтеграції стає створення «суспільства для всіх», в якому всі покликані відігравати активну роль.

Розвиток людини як найвищої соціальної цінності, підвищення якості людського життя є одним із пріоритетів глобального сталого розвитку. На перший план виходять такі глобальні проблеми соціальної якості життя, як освіта, професійна підготовка, здоров'я, безпека людини, боротьба з організованою злочинністю, з тіньовою економікою, можливості розвитку народного підприємництва. Значно зростає роль і місце інтелектуальної та гуманітарної глобальної інтеграції.

У пошуках оптимального балансу між ринком, державою та суспільством розробляються нові концепції, серед яких можна виділити концепцію «третього шляху», про яку йшлося на Конференції глав держав та урядів найбільших країн Америки та Європи у Флоренції (Італія, листопад 1999 р.). Відповідно

до концепції, держави повинні нарощувати інвестиції в «людський капітал», різнобічно підтримуючи сферу науки та освіти. Тобто на порядок денний висувається пріоритетність знань, професійної підготовки, наукових пошуків. За умов глобалізації молода людина, її інтелектуальний потенціал постають у центрі розвитку.

Молодіжна політика європейських країн ґрунтується на одному чи кількох законодавчих актах, що визначають статус, права й обов'язки молоді. Такі закони в країнах Європи були вперше прийняті наприкінці 60-х та в 70-80-х роках ХХ ст. Це закони про молодь в Угорщині (1971) та НДР (1974); Кодекс про дітей та молодь Куби (1978); Постанова Ради Міністрів НРБ «Про поліпшення умов підготовки та реалізації молоді» (1980); Закон «Про принципи участі молоді у державному, суспільному, економічному та культурному житті країни» (1986) та ін.

У багатьох зарубіжних країнах молодіжна політика реалізується завдяки державним та регіональним молодіжним програмам. Найчастіше ці програми стосуються: зайнятості молоді та запобігання безробіттю; освіти та професійної підготовки (перепідготовки) юнаків і дівчат; екологічних проблем; оздоровлення, медичного обслуговування та профілактики захворювань; боротьби з наркоманією, токсикоманією, проституцією, СНІДом тощо.

Висновки: 1. Основними напрямками діяльності ЄС в соціальній сфері (зокрема молодіжної політики) можна згрупувати у три блоки:

1) сприяння розв'язанню специфічних соціальних проблем, які впливають на стан молоді;

2) сприяння поліпшенню охорони праці та здоров'я, підвищенню якості життя;

3) сприяння поступовому зближенню національних соціальних систем шляхом розробки загальних соціальних нормативів, які будуть включені до правових норм ЄС і законодавств країн-членів. Як зазначалося в документах Європейського Союзу, сучасний підхід має за мету не гармонізацію національних систем соціального захисту, а ефективну координацію цих систем у рамках Союзу.

2. Особливості реалізації функцій державної підтримки молоді та спорту полягають перш за все в об'єкті управління у даній галузі. Системний підхід до взаємодії інституцій розвитку молоді та фізичної культури і спорту забезпечується відповідним механізмом, як сукупність правил, способів, технологій і документації; забезпечення ресурсами; реалізація спільних робіт (проектів, акцій), враховуючи пріоритети збільшення зайнятості населення, соціальної інтеграції, гендерної рівності, рівного доступу до об'єктів та послуг, солідарності між поколіннями, доступу до інформації та участі в різних аспектах спорту для розвитку особистості, почуття індивідом ідентичності та приналежності, фізичного та психічного благополуччя, розширення прав та можливостей.

3. Основними напрямками оптимізації реалізації спортивної молодіжної політики є вдосконалення регуляторної політики розвитку молодіжних ініціатив та фізкультурно-спортивного руху на регіональному рівні; посилення координації роботи молодіжних та фізкультурно-спортивних організацій різного профілю і різних форм власності; формування регіональних програм розвитку молоді та фізичної культури і спорту; підвищення ефективності підприємницької діяльності фізкультурно-спортивних організацій в регіонах.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку передбачають розкриття механізму імплементації європейської політики в секторі спорту

відповідно до українських реалій.

Список використаної літератури:

1. Головійчук О.В. *Розвиток фізичної культури і спорту в сучасних умовах* / О.В.Головійчук – К., 2014. - 90с.
2. Зайдовий Ю. *Історико-політичні та організаційні аспекти формування і розвитку Національних олімпійських структур в Україні та країнах Європи* /Ю.Зайдовий. - Л.: Українські технології, 2014. - 176 с.
3. Коваль Г. В. *Розвиток державної молодіжної політики: теорія, методологія, механізми реалізації: монографія* / Г.В. Коваль. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. - 432 с.
4. Мудрик В.И. *Менеджмент в системе органов управления физической культурой и спортом в провинции Хебей Китайской Народной Республики: монография* / В.И. Мудрик, Ю.П. Мичуда, Чжу Фен, Г.Н. Пуятіна, Я.В. Леонов. – Варшава, 2015. – С.10 – 22.
5. Пуятіна Г.М. *Інституціоналізація як фактор забезпечення стратегічного розвитку сфери фізичної культури і спорту: Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, 10-11 грудня 2015р.). [Електронний ресурс]. – Харків: ХДАФК, 2015. – С. 319 – 321. – Режим доступу: http://hdafk.kharkov.ua/docs/konferences/konf_10_12_2015.pdf*
6. Пуятіна Г.М. *Інституційне забезпечення участі громади у розвитку сфери фізичної культури та спорту* / Г.М. Пуятіна // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт: журнал. – Луцьк: Східноєвроп.нац.ун-т ім.. Лесі Українки, 2015. – Вип. 19. – С. 27 – 32.
7. Сергієнко Н.А. *Забезпечення державної підтримки молоді та спорту в Україні* / Н.А. Сергієнко, Г.М. Пуятіна // Збірник наукових праць Харківської державної академії фізичної культури. – Харків : ХДАФК, 2016. - № 3 . – С.115-118.
8. Федоров С. *Спортивний менеджмент: європейська школа* [Електронний ресурс]/ С. Федоров – Режим доступу: <http://www.zagran.kiev.ua/article.php?new=406&idart=40613>.
9. *Eurostat Methodologies and Working papers Work session on demographic projections* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
10. http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm
11. http://ec.europa.eu/sport/what-we-do/economic-data_en.htm